

Historie tělovýchovné organizace Orel v Čechách 1909 – 1948

V roce 1909 vznikla v Čechách, na Moravě a ve Slezsku tělovýchovná organizace Orel. Sjednotila organizace, které pro katolíky organizovaly tělocvičné aktivity. Jejími předky byly svatojosefské jednoty, katoličtí tovaryši a křesťanskosociální tělocvičné odbory. Orlové měli za vzor slovinského katolického Orla, jehož zakladatelem ve Slovinsku byl na začátku 20. století kněz a politik Jan Evangelista Krek.

Organizace Orla vznikla za rakousko-uherské monarchie, v časech Československé republiky 1918 - 1938 značně zesílila na celém území státu, roku 1935 dosáhla přes 160 tisíc členů. Celoživotním starostou Orla byl Msgre. Jan Šrámek, katolický kněz a politik. Orel provozoval tělovýchovu pro muže, ženy, dorost i žactvo v křesťanském duchu. Pořádal cvičení v místních jednotách a dva významné slety: mezinárodní slet roku 1922 v Brně a Svatováclavské dny orelstva r. 1929 v Praze.

Orel udržoval kontakty se zahraničními křesťanskými tělocvičnými spolky, stal se členem FICEPu (Mezinárodní katolická tělovýchovná federace). Pořádal zájezdy na zahraniční slety (např. do Francie, Jugoslávie nebo Polska).

V čase ohrožení Československa nacistickým Německem r. 1938 orlové vstupovali do Svazu občanské pohotovosti jako dobrovolníci při obraně republiky. Za okupace českých zemí se zapojili do protinacistického odboje. Němci věznili a popravili mnoho orlů za odpor proti nacismu. Po osvobození r. 1945 Orel obnovil svou činnost. Nástup komunistů k moci r. 1948 s sebou přinesl zákaz Orla a na 200 jeho čelných funkcionářů se dostalo do komunistických kriminálů. V r. 1990 byl Orel opět obnoven a v současné době má 17 tisíc členů.